

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.40. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin, pri trikratni po 16 vin, pri šestkratni po 14 vin, pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Naša trgovina z inozemstvom v mesecu oktobru.

Naš splošni trgovinski promet, ki je v mesecih avgustu in septembru zaradi vojnih dogodkov nazadoval, se je — kakor je nedavno poročalo c. kr. trgovinsko ministrstvo — jel meseca oktobra, to je v tretjem mesecu vojne, znatno dvigati in oživljati. Vrednost uvoza (izvzemši denarni promet in promet z dragimi kovinami) je znašala meseca oktobra kron 132,500,000, a 111,400,000 kron meseca septembra; vrednost izvoza znaša kron 107,000,000, dočim meseca septembra samo 61,800,000 kron. V primeri z mesecem oktobrom 1913 je dosegel uvoz 44, izvoz pa 40 odstotkov lanske blagovne vrednosti v istem mesecu. Dvignil se je torej zlasti izvoz, ker je eksport meseca avgusta znašal le sedmino izvoza istega meseca lani in ta septembra pa že četrtno lanskega izvoza istega meseca. Trgovinska bilanca izkazuje letos za mesec oktober 25,500,000 kron pasiv, dočim jih je izkazovala lani meseca oktobra 32,500,000 kron, tako da se je letošnja bilanca izboljšala za 7,000,000 kron.

Uvoz sirovin je nazadoval v primeri s prejšnjim letom za 105,500,000 kron, ki odpada večinoma na pavolo in druge pleteninske sirovine, potem na premog, kože in semena. Uvoz polfabrikatov je nazadoval okroglo za 27,000,000 kron, in sicer je izostal zlasti uvoz usnja in preje. Uvoz dovršenih izdelkov je nazadoval za 34,400,000 kron ter se tiče zlasti svilenih izdelkov, strojev, ur in instrumentov, usnjenih izdelkov, volnenega in pavolnatega blaga. Izvoz sirovin je nazadoval za 39,800,000 kron ter se nanaša zlasti na izvoz hmelja, kozuhovine in kož, rjavi

preinog, volno, perutninska jajca itd. Polizdelkov se je izvozilo skupaj za kron 36,000,000 manj. Prizadeti so zlasti otesani in žagani les, usnje, pavoljna preja in slad. Izvoz izdelanih fabrikatov pa je nazadoval v primeri z istim mesecem lani za 83,900,000 kron, in sicer se je izvažalo manj zlasti sladkorja, pavolnatega blaga, prtenine, volnenega blaga, konfekcije, usnjenih izdelkov, lesnih izdelkov, rafiniranega rudninskega olja, steklenega blaga, kovinskega blaga in strojev.

V mesecih januar do všteti oktober 1914 je znašal uvoz 2489,700,000 kron, to je za 287,400,000 kron manj nego lani v istem času, izvoz je znašal 1768,800,000 kron, to je za 490,300,000 kron manj nego lani v istem času. Trgovinska bilanca izkazuje torej v prvih desetih mesecih letošnjega leta 720,900,000 K pasiv, dočim so znašala pasiva v istem času l. 1913. 518,000,000 kron in 1912. leta 728,700,000 kron. V tekočem letu so dosegla pasiva že konec julija meseca okoli 600,000,000 kron.

V blagovnem prometu med Avstrijo in Ogrsko je znašal meseca oktobra uvoz iz Ogrske (izvzemši denar in drage kovine) skupaj 129,000,000 K, proti 96,800,000 kron meseca septembra in izvoz na Ogrsko 105,200,000 kron proti 78,400,000 K meseca septembra. V primeri z mesecem oktobrom l. 1913. je bil uvoz letos meseca oktobra za 8,300,000 kron, izvoz pa za 36,800,000 kron manjši. Bilanca izkazuje za mesec oktober večji uvoz za 33,800,000 kron. Dasi je uvoz iz Ogrske pri večini blaga v primeri z uvozom istega meseca lani bolj nazadoval, vrednost upeljanega blaga vendar razmeroma ni znatno manjša, ker izkazuje na eni strani večji uvoz klavne in vozne živine (+ 14,700 živali, oziroma vred-

nosti za 11,800,000 kron) in na drugi strani ima zaradi podraženja žita in moke uvoz tega blaga, dasi je uvoz precej nazadoval, večjo vrednost (skupaj 5,000,000 kron). Uvoz žita je bil za 340,000 meter-skih centov, moke pa 278,000 metrskih centov manjši nego meseca oktobra 1913. Očividno je nazadoval uvoz tobaka, sadja, sočivja, perutnine, vina, oglja, volne itd. Razen klavne živine in perutninskih jajec se je upeljalo več kož in kozuhovine. Izvozilo se je na Ogrsko razmeroma vsakega blaga nekaj manj, zlasti je nazadovalo izvažanje pavolnatega, volnenega in svilenega blaga, konfekcije, usnja in usnjatih izdelkov, mineralnega olja, kovinskih izdelkov ter strojev, instrumentov in ur, pohištva, steklenega blaga itd.

Za mesece januar do všteti oktober 1914 znaša vrednost uvoza iz Ogrske 991,500,000 kron, to je za 66,100,000 kron manj nego lani v istem času, in vrednost izvoza na Ogrsko 1051,000,000 kron ali za 151,100,000 kron manj nego v istem času leta 1913. Provizorična trgovinska bilanca za prvih deset mesecev 1914 izkazuje za Avstrijo aktiva v znesku 59,500,000 kron proti 144,500,000 kron za isti čas lanskega leta.

Gospodarski pomen turške vojne.

Draždanski bratski list pravi, da je z izbruhom vojne med Turčijo in tripelententom prišel na dnevni red najtežavnejši problem, o katerem se že celo stoletja prerokajo diplomati prizadetih držav. Ta problem je: vprašanje gospodstva v Mali Aziji.

Turčija namerava v sedanjih vojni zopet osvojiti Egipet. Če Turčija to svojo

LISTEK.

Kaj se ima naša pohištvna industrija zahvaliti Turciji.

Naj se smatra vstop naših sosedov v sedajno svetovno dramo kakorkoli, moramo vendar priznati dejstvo, da smo marsikaj pridobili od njih. Turki so na primer v marsičem za nami precej zaostali, a nas glede udobnosti, v marsičem skoro nadkriljujejo. Poleg raznih šobnih okraskov, smo posneli od njih prav praktične in lične pohištvene predmete, ki ne služijo le imovitim slojem, marveč ljudstvu sploh. Od Turkov smo sprejeli žaluzije, to praktično zastiralno za okna, divan in otoman.

Žaluzija v sedanji obliki opravlja prav dobro svojo odkazano ji nalogo tako v palači kakor v delavski hiši. Ščiti nas proti žgočemu solncu in pred cestnim radovednežem. Žaluzija nam je jako priročno nadomestilo za okorne lesene ali železne zatvore pri oknih. Žaluzija ima sicer

francosko ime, ter so nje porabnost Francozi precej izboljšali, zato so mnogi mnenja, da je žaluzija francoskega izvora. Ime »žaluzija« pomeni v francoščini — ljubosumnost. Raziskovalci pa so v svoje veliko začudenje prišli do zaključka, da je žaluzija turška iznajdba. V nekem besednjaku iz leta 1710. je zapisano med drugim tudi naslednje pojasnilo: »V Carigraskem divanu (posvetovalni dvorani turških ministrov) je nad sedežem velikega vezirja okno z železno mrežo, skozi katero sultan lahko opazuje, kaj se godi v dvorani. To okno so imenovali »la jaluze«. Svoje rojstvo pa je žaluzija imela v turškem haremu. Sobe turških žen, imajo še danes na oknih lesene mreže, ki so urejene tako, da se iz sob pač lahko vidi na ulico, dočim se od zunaj ne more videti, kaj se godi v sobah. Ko so Grki prvič zagledali na haremskih take mreže, so jim izbrali hudomušno ime »Zeloiza« (ljubosumnost). Tudi od Grkov izhajajoče ime »Zelot« pomeni toliko kakor ljubosumnež. Od tega hudomušnega imena je, ker je žaluzija bila v službi harema, kjer ima najbrž tudi »ljubosumnost« svoj dom, dobila ta okenska naprava svoje ime. Pozneje se je zanesla ta beseda z enakim

pomenom na Laško, Špansko in Francosko. Francozi so pa jeli napravo nazivati žaluzija. Mnogo pozneje so žaluzijo, ki je bila prvotno nepremakljivo pritrdjena na oknih, izpopolnili tako, da se je dala dvigati in gibati. Še pozneje pa je na Francoskem dobila svojo sedanjo obliko.

O »carigraskem divanu« vemo, kakor smo že zgoraj omenili, da je bila to dvošana, v kateri so imeli turški ministri svoja posvetovanja. Beseda divan ima svojo domovino v Perziji ter pomeni v perzijskem jeziku toliko kakor knjiga z več listi, ali pa zbirko listin. Ta beseda je prišla torej iz perzijskega jezika v turški jezik, kjer je označevala ministrska posvetovanja, pri katerih so rabili tudi razne listine. Tudi dvorano so tako nazivali. V tej posvetovalni dvorani pa so ob steni stale blazinjene klopi, ki so jih imenovali »divane«. Od tod tudi ime. Sedanji divan pa se prav mnogo razlikuje od svoje prvotne oblike, a je jako preprosto in povsodi priljubljeno pohištvo, ki je našlo pot med najširše sloje. V splošnem se take pohištvene predmete naziva enostavno z imenom divan; tudi strokovnjaki jih tako imenujejo, dasi po njih izvoru to ni pravilno. Isto velja tudi za kavar-

namero izvede, izgubi Anglija gospodstvo v Sueškem prekopu in s tem tudi v Indiji. Ogrožene so pa tudi druge afriške kolonije, zlasti Sudan, brez katerega Egipt takorekoč ne more obstajati, ker ga Sudan napaja z vodo. Angleško svetovno gospodstvo prihaja torej pravzaprav šele sedaj v nevarnost. Anglija to sama uvideva in bo zaradi tega napela v tem boju vse svoje sile. Turška vojna posega vrh tega v interese drugih angleških kolonij, zlasti ogroža Avstralijo, ki ji ni vseeno, ali je Anglija gospodarica v Indiji ali pa ni. Spočetka vojne so kolonije le malo podpirale Anglijo, toda sedaj že opažamo, da posega Avstralija s svojim brodom naravnost v boj.

Še večja nevarnost nego Angliji preti od Turčije Rusiji. Kako važno je turško vprašanje za Rusijo, je ob izbruhu vojne med Turčijo in Rusijo povedal car v svojem manifestu. Rekel je, da ima Rusija »zgodovinske naloge« na Črnem morju, z drugimi besedami: carizem hoče izvajati gospodstvo nad Carigradom. Rusija namreč že dolgo zahteva da se ji odpro Dardanelli, ter tako omogoči prehod iz Črnega morja. Vprašanje pa nastane, kaj bi Anglija rekla, ker se tej zahtevi že od nekdaj odločno upira. Ali bi bila Francija zadovoljna? Obe ti dve državi imata tam trg in mnogo investiranega kapitala, ki bi ga rusko gospodstvo ogrožalo.

Trgovina na Turškem je znašala v letih 1910. in 1911. 1.1 milijarde mark. V balkanski vojni je Turčija izgubila sicer skoro tretjino ozemlja, toda trgovina, ki jo oskrbuje zlasti Anglija, še nikakor tam ni neznatna. Ta trg sedaj izgubita Anglija in Francija.

Še hujši udarec je pa vojna za rusko trgovino. Ker so Dardanele zaprte, je Rusija takorekoč popolnoma odrezana od ostalega sveta. Tri četrtine ruskega izvoznega žita izvaža Rusija navadno skozi Dardanele, ostalo pa po Izhodnem morju, ki je sedaj zanjo tudi zaprto. Zaradi tega so cene kmetijskim pridelkom na Ruskem padle na polovico svoje prejšnje vrednosti, deloma tudi na tretjino. To je najbrže tudi vzrok, da proti sedajni vojni med ruskim ljudstvom ni takega odpora, kakršen je bil proti izhodnoazijski ali rusko-japonski vojni. Zatvoritev Dardanel je torej občutno zadela trgovinske in gospodarske interese Rusije.

niške klopi. Nekako pred petnajstimi leti so jeli opremljati naše kavarne z blazinjenimi klopami, ki so postavljene ob stenah. Te klopi so danes sicer moderna kavarniška oprema, niso pa nič novega, marveč le nekaka preustrojba, ker so jih Turki imeli že zdavnaj pred nami. Tudi kavarne so turška uredba. Ukrenili torej nismo nič novega, nego oprijeli smo se turških uredb, ter jih opremili po svoje. Beseda divan pomeni po svojem izvoru in prvotnemu namenu toliko, kakor sedajna kavarniška klop. Tudi »zofa« je prišla k nam iz Turčije. Svojo domovino ima sicer v Perziji ter pomeni toliko kot počivališče. Po turškem posredovanju je prišla zofa na Francosko, kjer so ji dodali še obstranska naslonjala, in pa ime »kanape«. Danes so v rabi kanapeji vseh mogočih vrst, toda ne več kot ležišča, pač pa kot sedeži za dve ali tri osebe.

Jako priljubljeno pohištvo je tudi »otoman«. Otoman je turškega izvora ter je dobil svoje ime po ustanovitelju turškega cesarstva Otomanu I. Otoman je obdržal svojo prvotno obliko ter je jako priročno počivališče. Kot oprema naših sob, pregrnjen s perzijsko preprogo, je prav lično pohištvo.

Francija in Anglija sta pa jako oškodovani še v drugem pogledu. Turčija jima dolguje ogromne vsote, ki jih sedaj ne bo plačala. Turčija je že dolgo živela od milosti angleškega in francoskega kapitala. Državni dolg znaša okoli 140 milijonov turških funtov (okroglo 3.2 milijarde frankov). Od tega dolga je 2½ milijarde frankov francoskega in angleškega kapitala. Obresti tega kapitala znašajo okoli 250 milijonov frankov na leto. Če bi trajala vojna eno leto, tedaj bi se znatno zmanjšali prejemki francoskih rentirjev.

A to še ni vse. Zaradi vojne dobi tudi Banque Ottomane novo uredbo. Po imenu je ta banka turška, a v resnici pa je francoska. Banka ima 5 milijonov funtov glavnice in pravico izdajati bankovce ter je delala tako dobro kupčijo, da je izplačala zadnje leto 22.5 frankov dividende. Sedaj banko preurede v turško državno banko. Dalje je francoski kapital naložen pri turških železnicah, tramvajih in pri vsakršnih drugih podjetjih. Od nobenega teh podjetij sedaj ne bodo prejeli francoski in angleški kapitalisti ne svojih dividend ne obresti.

S tem torej, da je Turčija vstopila v vojno, so materielno ogromno oškodovane zlasti zaveznice Anglija, Francija in Rusija, ne glede na to, kakšne uspehe bo imela Turčija na bojišču. Vrhutega pa je postalo vprašanje Orienta zopet jako aktualno.

Vojna in industriji.

Tri največje podjetniške zveze avstrijske so imele dne 21. novembra na Dunaju shod, ki mu je bil dnevni red: »Avstrijska industrija med vojno.« V predsedstvu so bili sekcijski šef dr. Brosche za »Centralno zvezo avstrijskih industrijev«, rudniški svetnik Maks pl. Gutmann za »Klub avstr. industrijev« in H. Vetter za »Zvezo avstrijskih industrijev«. Sekcijski šef dr. Brosche je rekel v svojem otvoritvenem nagovoru:

»Industrija mora ostati v trdno strnjeni družbi in nakloniti domovini vso svojo gospodarsko moč brez tožba zaradi neprijetnosti, ki jih prinaša vojna s seboj. Te tri centralne industrijske zveze so sklenile, da se bodo o vseh zadevah posvetovali in sklepale, ter se nadeja, da bo ta organizacija vbodoče tvorila podlago, ko se sklene mir, trdni, enotni industrijski organizaciji. Danes, po štirimesečnem trajanju vojne lahko konstatiramo, da je industrija kljub težkočam opravila svoje naloge sijajno.«

Predsednik Vetter je rekel med drugim: »Svetovna vojna je ustavila ves gospodarski kredit. Povsod so se bali preteče brezposelnosti. Računati je bilo tudi s težkočami v denarnem prometu. Toda ko se je jel promet polagoma zopet oživljati, je bila prva perioda strahu odpravljen in industrija se je s čudovito naglico, zavedajoč se popolnoma svojega namena, prilagodila razmeram. Nekako pomirjevalno moremo danes konstatirati, da brezposelnosti, ki smo se je bali, domala sploh ni bilo, ali pa se je pojavila le v posameznih krajih in v nekaterih poklicih, ter da poskusov zniževati mezde zaradi manjše prilike za delo, sploh ni bilo. Takih industrij, ki so mogle svojo produkcijo spremeniti in se urediti za vojne dajatve, je več nego je bilo pričakovati prvotno, in tukaj se pokazuje, da je industrija kos novim nalogam. Zato improvizirano vojno industrijo ni vojna sicer nikakršna konjunktura, vendar pa omogoča nadaljevanje obratov. Ne sme se prezreti, da morajo široki krogi prebivalstva prinašati velike osebne žrtve,

a niso oškodovani na imetju, marveč imajo še koristi od vojne. Sem spada velik krog naših poljedelcev. Državno gospodarstvo posluje normalno in avstrijska industrija se je popolnoma prilagodila spremenjenim razmeram.«

Nato je resimiral vitez Gutmann izvajanja predsednika Vetterja in dokazal, da je avstrijska industrija popolnoma zadostila ji stavljenim dolžnostim. Tudi vbodoče je najznamenitejša naloga vseh industrijev, da vztrajajo na svojih mestih, ter store vse, da vzdrže svoja podjetja čimbolj v normalnem obratovanju.

Iz teh vrstic, ki smo jih čitali v mesečanskem časopisu kot poročilo o shodu industrijev, se lahko učimo marsikaj.

Prvi govornik, sekcijski šef, slavi organizacijo, priporoča trdno in enotno organizacijo podjetnikom.

Tudi kar pripoveduje gospod Vetter je poučno. Mezde so se pa vendar v nekaterih strokah zniževale, dasi verujemo, Vetrovim izvajanjem, glede njegove industrijske skupine.

Predsednik centralne zveze rudniških podjetnikov priporoča vztrajnost in skrb za normalno nadaljevanje obratovanja.

Če združimo izvajanja, vidimo, da je podjetnikom: prvo organizacija, drugo normalno obratovanje in kupčija.

Te besede si vzemimo k srcu! Organizirajmo se, da si z organizacijo tudi sedaj v vojnem stanju varujemo v zakonitih mejah vse gospodarske interese!

Preskrba vojaških vdov in sirot.

Često opažamo, da so prav tiste določbe zakona, ki govore o preskrbi vdov in sirot v vojni padlih ali umrlih vojakov, razmeroma jako malo znane. V mislih imamo tukaj zlasti one določbe, ki se tičejo vdov in sirot po moštvu. Zdi se nam zaradi tega umestno, da opozorimo kratko na te določbe.

V prvi vrsti bodi omenjeno, da gre tukaj za opravičenost vdov in sirot vsega moštva do preskrbe, vseeno ali to pripada vojski, vojni mornarici, deželni brambi ali črni vojski. Trajne vdovske penzije pripadajo, ne glede na poklicne podčastnike, potem, če je soprog padel pred sovražnikom ali umrl zaradi rane, ki jo je zadobil pred sovražnikom ali tudi sicer brez svoje krivde in neposredno pri izvrševanju vojaške službe ali zaradi poškodb ali zaradi v službenem kraju razširjene epidemijske bolezni ali zaradi vojnih naporov.

Pokojnine znašajo: za vdovo narednika na leto 180 K (240 K, če je znašala dnevna dnina več nego 70 vin.), za vdovo četovodje 144 K, za vdovo desetnika 120 kron, za vdovo poddesetnika 96 K in za vdovo prostaka 42 K.

Če je soprog padel pred sovražnikom ali je umrl v teku enega leta na ranah, ki jih je dobil pred sovražnikom, ali za poškodbami ali zaradi vojnih naporov, tedaj gre upravičencem 50 odstotkov doklade, tako da dobiva narednikova vdova v tem slučaju skupaj 270 K, oziroma 360 K, vdova četovodje 216 K, desetnika 180 K, poddesetnika 144 K, prostaka 108 kron na leto.

Dalje dobivajo zakonske sirote moštva do normalne starosti — to je dečki do 16. leta, deklice do 14. leta — trajno vzgojino, če je mati opravičena v zmislu navedenih določb do pokojnine. Vzgojina znaša za vsako siroto po očetu 48 K na leto. Omejena je ta podpora le v toliko (ne glede na število sirot), da vdovska

podpora in vzgojnina skupaj ne sme znašati več nego 540 K na leto. Sirote brez staršev in take, katerih mati iz kakršnihkoli razlogov ni opravičena do pokojnine, dobe 72 K vzgojnine na leto. Vzgojnina se sme dovoljevati do dokončanja študij, vendar ne dalje nego do 24. leta.

Svetovna vojna.

Na južnem bojišču je morala avstrijska armada umakniti svoje desno krilo, ker se je tam koncentrirala srbska premoč. Avstrijska armada je tudi izpraznila začasno Beograd ter znova razvršča svoje vojaštvo. Avstrijske čete so vsled velikih naporov precej trpele, vendar so pa izredno dobro razpoložene.

V javnosti se izpraznitvi Beograda ne pripisuje nobene posebne važnosti, zakaj tudi na drugih bojiščih se dogajajo podobne epizode. Tako na primer so Nemci sedaj zasedli Lodz že tretjič.

Avstrijske čete se pripravljajo za nove operacije.

Na severnem bojišču se vrše že več tednov hudi boji. Rusi, ki so jih potisnili Nemci v severni Poljski od Lodza nazaj, so se utrdili ob reki Mrogi. Mroga se izliva v Pilico, ta pa v Vislo. Razdalja od Lodza do ruske fronte znaša okoli 15 kilometrov.

Na južnem Poljskem sta najbrže obe armadi, naša in ruska zakopani na celi črti v strelske jarke. To velja tudi za okrožje Piotrkova, kjer zlasti Rusi ponovno napadajo, a nimajo uspehov njih napadi. Vobče pa je bilo v južni Poljski precej mirno.

Posebno veliki boji so se vršili v zahodni Galiciji. Avstrijska ofenziva od Krakova je imela uspeh. Po bitki pri Limanovem in pozneje pri zasledovanju so avstrijske čete zajele 31.000 ujetnikov. To je dovolj dokaz, da se Rusi niso prostovoljno umikali. Rusi se na južnem Poljskem umikajo na celi črti, kar je najbrže posledica velikemu pritisku pri Lodzu. Operacije pri Leviču in ob reki Bzura pa zadržuje neugodno vreme. V severno Prusko se je moral oddelek nemške armade umakniti pred močnejšim sovražnikom, ki je pritisnil od Soldave čez Mlavo in Ciehanovo. Sicer se je pa nadejati, da bo pritisk naših armad na črti Rajbrot do Petrikova vplival tudi na dogodke pri Lodzu in ob Bzuri. Boji v Karpatih so domala končani.

Ruska armada se umika v Galiciji z vso naglico čez reko Dunajec. Zadnja poročila pravijo, da se Rusi pri krajih Jaslo, Krosno in Sisko močno upirajo. Bohinja je zopet osvojena. V Karpatih po zadnjih poročilih prodirajo Rusi po dolini reke Latoče. V gornji dolini Nadvornske Bistrice je bil napad sovražnikov odbit.

Posadka v Przemislu je zopet napadla oblegovalce ter pripeljala v trdnjavo ujetnike in zajela več strojnih pušk. Avstrijska armada je oddaljena od Przemisla le okoli 40 kilometrov.

Iz vseh poročil in splošne situacije lahko sklepamo, da je energična ruska ofenziva zopet ponesrečena.

Na zahodnem bojišču se pokazuje živahno gibanje posebno na Flanderskem in v severni Franciji. Vrše se nepretrgoma praske, listi pa že pišejo, da pripravljata Anglija in Francija splošno ofenzivo. Toda tudi Nemci ne mirujejo. Pripravljajo odločne operacije proti Calaisu. Časniška poročila niso vedno prav zanesljiva, a zdi se nam, da se obe armadi pripravljata na hujše napade in obrambo. Ponovno so

skušali zavezniki prodirati pri Niuportu; podpirale so jih tudi bojne ladje. Napade pa so Nemci zavrnili ter ujeli 450 Francozov.

Kaj drzovit napad je napravila nemška mornarica na angleško izhodno obrežje. Dne 16. t. m. je nekaj bojnih ladij obstreljevalo utrjeni angleški pristanišči Skarborough in Hartlepool. Ranjenih je bilo 80 oseb, mrtvih pa 20.

V Kavkaziji prodirajo Turki vedno dalje in vsi spopadi z Rusi so doslej ugodno končali zanje. Važno pristanišče Batum ob Črnem morju Turki oblegajo; pridružilo se jim je tudi okoli 30.000 mohamedancev iz Kavkazije. Ob Sueškem prekopu se še vedno zbirajo turške in arabske čete. Angleži pa dobivajo ojačenja iz Indije. Te dni so angleške ladje obstreljevale mesta ob palestinskem obrežju. Arabci so se spuntali ter se pripravljajo, da bodo oblegali angleško trdnjavo in pristanišče Aden ob prehodu iz Rdečega morja v Indijski ocean.

Domači pregled.

Slovenski umetniki so priredili v Ljubljani v Jakopičevem paviljonu božično umetniško razstavo ter jo otvorili dne 13. t. m.

Feldmaršalom je bil imenovan vrhovni poveljnik avstroogrske vojske nadvojvoda Friderik.

Načelstvo Okrajne bolniške blagajne ljubljanske je dovolilo v svoji seji dne 17. t. m. za »Rdeči križ« 500 K podpore.

Čevljarska zadruga v Ljubljani naznanja občinstvu z lepaki, da se je v zadnjem času podražilo usnje za podplate za 40 in usnje za gornje dele čevljev za 60 odstotkov in da bodo čevljarski mojstri morali zaradi tega podražiti obutev.

Novi ranjenci v Ljubljani. Od 14. na 15. t. m. ponoči je došlo v Ljubljano 511 ranjenih in bolnih vojakov.

Dne 24. decembra t. l. se morajo vsi leta 1896. rojeni v Ljubljani bivajoči mladenci, ki nastopi zarje dne 1. januarja 1915 črnovojniška dolžnost, zgledati pri magistratnem vojaškem uradu v Mestnem domu.

Podaljšanje policijske ure. Deželna vlada je dovolila, da smejo biti gostilne v Ljubljani odprte do 11. ure in kavarne do 1. ure ponoči.

Dospel je v Ljubljano vzorec posteljne odeje iz časopisnega papirja. Pravijo, da so odeje, napravljene iz časopisnega papirja, toplejše nego flanelaste ter seveda tudi znatno ceneje.

Preiskava kroti nekdanjemu ljubljanskemu županu Ivanu Hribarju in proti profesorju dr. Fr. Ilešiču je ustavljena ter sta oba izpuščena na svobodo.

Kranjske fante je ob neki priliki pohvalil poveljnik tretjega armadnega zbora Colerus pl. Geldern s temile besedami: Moji dragi rojaki Kranjci se bore s sijajnim pogumom, v vsakem oziru so ostali zvesti starim tradicijam. V čast in veselje je boriti se proti sovražniku s takimi železnimi junaki.

Ivan Peterlin, pešec 27. domobranskega polka je bil ranjen v Galiciji na roki in se nahaja sedaj v rezervni bolnici v Göngesu, komitat Häves na Ogrskem.

Umrli so v Ljubljani od 8. do 16. dec.: Ivan Grabnar, četovodja 27. pešp. Florijan Hengstberger, nadomestni rezervnik 47. pešpolka. Viktor Štefanič, rezervni poddesetnik 25. ogr. domobranskega pešp. Tomo Milin, vojniki pri vojaških transportih. Ivan Sitar, delavec, 51 let. Josip Körbler, pešec 47. pešpolka. Franc Scheucher, 24 let, pešec 47. pešpolka. Josip Sa-

venc, sin mizarskega pomočnika, 9 mes., Korunova ulica 4. Karol Baszov, pešec 39. pešpolka. Marija Mrzlikar, bivša postrežnica, 72 let. Istvan Bagi, honved. Iv. Klemenčič, zasebnik, 75 let. Strelška ulica 20. Jernej Kalan, gostilničar, 45 let. Poljanska cesta 52. Apolonija Jerančič, hiralnica, 84 let. Helena Bizovičar, vdova mokarja, 57 let, Rimska cesta 23. Ivan Bobovnik, domobranski pešpolk 4. Peter Majerle, trgovec, 55 let, v dež. bol. Eleonora Svoboda, finančnega svetnika soproga, 61 let, Dunajska cesta 17. Frančiška Mirt, hči livarskega pomočnika, 12 let, dež. bol. Bogomir Pogačnik, sin čevljarskega pomočnika, 3 leta, dež. bol. Marija Markovič, zasebnica, 72 let, Zaloška cesta 21. Primož Ušeničnik, bivši knjigovodja, 40 let, v hiralnici. Pavla Ženko, kontoristinja, 22 let, Hilšerjeva ulica 7.

Izolirali so vojaškega voznika Karla Bingelbauma, ki se dospel s severnega bojišča v Ljubljano. Bakteriološka preiskava je pri Bingelbaumu dognala, da je bolan na koleri.

Pri Vevčah so te dni iz Ljubljane potegnili truplo okoli 30 let starega neznanega utopljenca. Truplo je ležalo v vodi kakih 6 tednov.

Obesila se je. Na Viču pri Ljubljani se je dne 13. t. m. obesila Frančiška Škrl. Najbrže se ji je umračil um. Sklepati se to da iz tega, ker je večkrat tožila, da ima bolečine v glavi. Škrl je bila vdova in je zapustila štiri sirote.

Zanimiva poroka. Dne 14. t. m. je imel Stanko Hofmann v Planini pri Raketu poroko. Ker pa se Hofmann nahaja na bojišču, ga je pri poroki v cerkvi zastopal neki njegov prijatelj. Poročen je bil torej potom zastopnika.

Da se jim ohladi prevroča kri. Okrajnemu sodišču v Metliki so izročili 18 let starega Franca Sodeca, in 20 let starega Antona Govednika ter ravno toliko starega Martina Stojniča, ker so po gostilniškem prepiru dne 8. t. m. s koli pobili na tla in smrtno poškodovali 20letnega Jožefa Gornika iz Grabovca.

V predoru, ki vodi z Jesenic skozi Karavanke na Koroško je dne 4. t. m. jutranji brzovlak, prihajajoč v smeri iz Podrožce na Jesenice, v predoru uposlene štiri delavce vrgel s tako silo ob steno, da so vsi štirje obležali. Težko poškodovane siromake so prepeljali v bolnišnico v Beljak. Delavci so se ognili vlaku na napačno stran pa se je zgodila nesreča.

Med potjo iz Čreslove v Celje ponoči je ubila elektrika M. Čokana, ki je v temi zadel ob električno žico.

V Lipnici je neki Weis v nenadni zblaznelosti s kamnom pobil dva otroka. Proti jutru je zlezal v cerkveni stolp in jel zvoniti.

Sestra srbskega kralja Petra. Kakor smo poročali, je dne 5. t. m. umrla od svojega moža ločena Poliksena Prešern v Peganu, ki je bila sestra srbskega kralja. Poroča se, da je dne 7. t. m., torej dva dni pozneje, umrl tudi njen mož, dr. Alfred Prešern.

Martin Hribar iz Trbovelj, četovodja 7. lovskega polka je bil na severu odlikovan za hrabrost s srebrno svetinjo II. razreda. Kakor se nam sedaj poroča, je umrl za ranami v bolnici v Debreczinu na Ogrskem.

Rop. Gostilničar Majer z Zgornjega Štajerskega je kot rezervni korporal 27. pešpolka oropal na bojišču padlega stotnika Ferlinca za 22.000 K. Nato je pobegnil. Pri Debreczinu pa so Majerja že prijeli.

Mariborski meščan Lieninger je kupil in pripeljal v Maribor osem kozaških konj.

Dvanaest dni spi. V mariborski bolnici je ranjenec s sevrnega bojišča, ki spi že dvanaest dni. Zdravniki ga ne morejo zbuditi. Med tem je prebolel ranjenec pljučnico. Slučaj jako zanima zdravniške kroge.

V Brno na Moravskem so iz Tešina v Šleziji premestili ravnateljstvo državnih železnic v Levovu.

Umrl je sodrug Anton Weyguny v Lincu. Rojen je bil 29. marca 1851 v Ur-fahru pri Lincu. Jako delavnega agitatorja so poznali tudi naši starejši sodruzi. Pogreb je bil v sredo.

Prepoved plačil Rusiji. Uradna »W. Zeitung« objavljala odredbo skupnega ministrstva z dne 14. decembra, ki prepoveduje plačila v Rusijo.

Nezgodna na železnici. Blizu Weitlahbrunn v Pustniški dolini sta dne 7. t. m. ob 6. uri zjutraj trčila dva tovorna vlaka. Enemu vlaku sta bili pripravljeni dve lokomotivi. 15 voz in vse tri lokomotive so skočili s tira. Škoda je velika. Pri nezgodi sta bila dva kurjača smrtnonevarno ranjena, 8 drugih železničarjev je pa bilo bolj ali manj poškodovanih. Pri odstranitvi ovir nadaljnjemu prometu je pomagalo tudi vojaštvo.

Kolera. Po uradnem poročilu so dne 9. t. m. dognali po en nov slučaj kolere v Opavi, na Moravskem in na Dunaju.

Turški tobak za naše vojake. Neki turški list naznanja, da bo turški obrambni minister poslal našim in nemškim vojakom kot božično darilo dva milijona obojev tobaka.

Železnice za svojce ranjencev. Avstrijske državne železnice in vse večje privatne železnice, med njimi tudi južna železnica (za avstrijske in za ogrske proge) ter uprave bosanskohercegovinskih železnic so sklenile prevažati svojce ranjencev za polovično ceno običajne voznine. Gre namreč za svojce ranjencev. Ta ugodnost velja za starše, žene, otroke, brate in sestre ranjencev. Kdor hoče imeti to ugodnost izmed navedenih, se mora pri dotični železniški blagajni izkazati z izkazom politične oblasti (policije, občinskega urada, župniškega urada); iz katerega je razvidno, da se dotičnik res pelje obiskat ranjenega svojca.

Iz ujetniškega taborišča v Knittelfeldu so pobegnili trije ruski častniki. Deloma peš deloma po železnici so prišli na Dunaj, od koder so se odpeljali v Trbiž na Koroškem, kjer pa so jih orožniki pri-jeli in izročili vojaški oblasti.

Zopet ujeta dva pobegla častnika. Iz tabora ruskih ujetnikov v Waidhofnu sta pobegnili ruska častnika; ritmojster Anatol Igoltinski in rezervni častnik Konrad Winkler. Iz Inomosta se poroča, da so ju tam prijeli, ko sta izstopila iz solnograškega brzovlaka.

Pogrom v Lvovu. V listu »Kurjer Polski« poroča neka oseba, ki je pravkar došla iz Lvova na Dunaj, o ruskem početju v Lvovu: Nekega dne je na Krakovskem trgu hotel plačati nek kozak kruh. Pri tem mu je padla na tla denarnica. V trenutku jo pobere nekdo in zbeži. Kozak je takoj streljal za njim in to je bilo znamenje za splošno streljanje. Okolo kozaka stoječi vojaki so jeli streljati, od vseh strani so pridrvele kozaške patrulje in streljale v okna na radovedne gledalce. Streljanje je trajalo od pol 2. popoldne do osmih zvečer. Mrtvih je bilo osem oseb, nad 40 pa težko ali lahko ranjenih.

Poskus umora in samomora. Iz Nemškega broda na Češkem javljajo, da je v bližnji občini Sv. Križ tamošnji kaplan Karel Valenta ustrelil učitelja Arnošta Coufala z namenom, da ga umori, a ga je le težko ranil. Takoj nato je kaplan ustrelil samega sebe. Zadel se je v glavo

in je bil takoj mrtev. Vzrok groznega čina so bili baje osebni prepiri.

Razsodba v pravdi Šviha potrjena. Odgovorni urednik »Narodnih Listov« dr. Servacij Heller, ki ga je tožil dr. Šviha, je bil oproščen pred praškimi porotniki. Ničnostno pritožbo dr. Švihe je sedaj kasacijski dvor zavrnil.

Svobodomiselno akademsko društvo »Adrija« v Pragi je oblast razpustila in društveno imetje zaplenila.

Vojnim ujetnikom v Srbiji in v Rusiji se daner lahko pošilja poštnine prosto potom mednarodnih poštних nakaznic.

Aretacija poslanca. V nekem hotelu v Biali so na podlagi hišne preiskave aretirali poljskega deželnega in državnega poslanca Zamorskega.

Umrl je Ivan pl. Zajc dne 15. decembra v Zagrebu. Rojen je bil dne 3. avgusta 1834. Pevcem je dobro znan kot iz-boren skladatelj hrvaških in slovenskih pesmi.

V Zagrebu je umrlo do sedaj sto ranjenih vojakov.

Ruski vjetniki kot rudokopi. Praški Tagblatt poroča z dne 3. t. m.: Iz Mühlbacha pri Bischofshofnu poročajo: Ravnateljstvo delniške družbe za pridobivanje bakra v Mühlbachu (Mitterberg) pri Bischofshofnu je zaprosila pri vojnem ministru na Dunaju, da ji da 200 ruskih vjetnikov za rudokop. Prošnji je ministstvo ugodilo in še meseca decembra pride sem 200 ruskih rudniških kopačev. Stražilo jih bo 20 črnovojnikov in dva podčastnika. Stanovali bodo ujetniki v rudniški hiši Barbara II.; poslopje in vrt ob hiši so ogradili s tri metre visoko ograjo iz bodeče žice.

Na Dunaju je bil obsojen na 2 in pol leta težke ječe advokat dr. R. Glauber. Obsojen je bil radi poneverbe.

Prebivalstvo na Dunaju v letu 1913. Prebivalstva je štel Dunaj 2.115.254. Živorojenih je bilo 37.387, to je 17:7% in mrtvorojenih 3548. Umrlo jih je 32.314, to je 15:3% na 1000 oseb. Od teh 1488 tujecev (na jetiki 258), to je 4:6%; skupno z domačini pa 14:6%. V raznih zavodih je umrlo 8044 moških in 7067 ženskih oseb, to je 46:8%. Ubojev in umorov je bilo 61, samomorov pa 767, vsled nezgode je umrlo 468 oseb, za jetiko skupno 6430 in za vratico (difterijo) 418 oseb.

Na Dunaju so otvorili ukrajinsko ljudsko šolo, učiteljske in gimnazij.

Na Reko so dne 11. t. m. pripeljali 740 ranjencev z južnega bojišča.

Ustanovitev razsodišč pri nezgodni zavarovalnici za rudarje. Odredba justičnega ministrstva in ministrstva za javna dela z dne 26. novembra 1914 določa v zmislu cesarske naredbe z dne 7. aprila 1914, drž. zak. št. 80, ustanovitev naslednjih razsodišč pri zavarovalnici zoper nezgode za rudarje: Za okraje rudniških uradov Št. Hipolit in Wels na Dunaju; za okrožja Brno, Mor. Ostravo in Černovice v Mor. Ostravi; za okrožja Mostec (Brüx), Teplice, Komotavo, Falknovo in Elbogen v Mostecu (Brüxu); za okrožja Praga, Schlau, Plzenj, Mies, Kutnovo in Budjevice v Pragi; za okrožja Ljubljano, Gradec in Celje v Gradcu; za okrožja Celovec in Hal n. T. v Celovcu; za okrožja Ljubljana in Zader v Trstu; za okrožja Krakovo in Jaslo v Krakovu, ter za okrožja Drohobič in Stanislavovo v Drohobiču. Za ta razsodišča veljajo povečini določbe ministrske odredbe z dne 10. aprila 1889, drž. zak. št. 47. Člani razsodišča ne smejo biti člani načelnišva nezgodne zavarovalnice za rudarje ali člani odborov za odmerjenje rent, in tudi ne uslužbenci za-

varovalnice. Predsednika in njega namestnika imenuje justični minister sporazumno z ministroma za notranje stvari in za javna dela izmed državnih sodnih uradnikov. Kot prisedniki razsodišču prisostvujeta dve strokovno izobraženi osebi, ki ju imenuje ministrstvo za javna dela ter en zastopnik podjetnikov in en zastopnik zavarovancev. Volitev zastopnikov in njihovih namestnikov od strani podjetnikov in zavarovancev se izvrši po okrožjih v zmislu zavarovalničnih pravil, ki so bila objavljena v uradni »Wiener Zeitung« dne 5. julija 1914, št. 154. Tožbe se vlagajo pri tistem razsodišču, v katerega okrožje spada obrat, ki je zavarovanec pri njem. Razsodišče razsoja tudi v sporih med bratovsko skladnico in nezgodno zavarovalnico za rudarje, in sicer razsodišče tistega okrožja, v katero spada bratovska skladnica. Ta odredba je stopila v veljavo dne 15. decembra 1914. O nje pa še izpregovorimo.

Uprava državnih železnic razglasa, da letos zaradi izrednih razmer ne more o božičnih praznikih glede običajno povečanega prometa ničesar ukreniti. V prvi vrsti se tiče ta razglas pošiljatev civilnih oseb. Za pošiljatev to pot državna železnica ne prevzema nobenega jamstva, da bi gotovo prišle v namenjeni kraj.

V neki tožbi med neko družbo kot najemnico in posestnikom dotične hiše v Lvovu na Gališkem je neko okrajno sodišče na Dunaju razsodilo, da morajo begunci plačati najemnino za stanovanje. Svojo razsodbo je sodišče utemeljilo s tem, da stanovanje ni postalo nerabno, če je sovražnik zasedel mesto.

Kinematograf »Iedal«. Monstre-sporred za soboto 19. do ponedeljka 21.: 1. Zaljubljeni policijski pes. (Komično.) 2. Vojno poročilo. (IX. serija.) Avtentični posnetki z bojišča. 3. Dolski župnik. (Ljudska igra v treh dejanjih. Spisal Ludovik Anzengruber.) — Spored za torek 22. in sredo 23.: 1. Luni ljubi. (Komično.) 2. Vojno poročilo. (X. serija.) Avtentični posnetki z bojišča. 3. Velikomestni vampirji. (Imenitna detektivska drama v treh dejanjih.) 4. Gospica prevzetnost. (Imenitna veseloigra.) — **Za četrtek dne 24. decembra ostane kino zaprt.** — Za petek 25. in soboto 26. decembra: Fifi, ljubljenelec vse garnizije. (Veseloigra z Viggo Larsen in Vando Treuman v glavni vlogi.)

Listnica uprave Rudarskega koledarja. Labinj: Naročila na Rudarski koledar za leto 1915 še nismo dobili nobenega!

Za tiskovni sklad »Delavca« je daroval ravnatelj Konsumnega društva in Splošnega kreditnega društva v Ljubljani 30 vin.

Svetovni pregled.

Bulgarskoogrski sporazum. Na bulgarsko-ogrski meji so se bulgarske in grške čete večkrat spopadle. Bulgarska vlada je zaradi tega predlagala grški vladi, da se izvoli mešana komisija iz častnikov obeh držav, ki bo preiskala vzroke sporom.

Sveta vojna v Albaniji. Listi poročajo, da je proglasil Esad paša v Albanijo sveto vojno. V Srbijo je nato baje vdrlo 25.000 Albancev.

V Dardanele je prišel angleški podmorski čoln B II. dne 14. decembra in je potopil turško bojno ladjo Mesudie. Podmorski čoln je ušel.

Franosko zbornico sklicujejo na dan 22. t. m. Sklepala bo o polletnem provizičnem proračunu in vojnih stvarih.

Podružnice državne banke na polotoku Krim v Črnem morju je Rusija zavarovala.

Osem finskih deželnih poslancev zaprtih. V Helsinkih so zaprli Rusi osem finskih deželnih poslancev ne glede na njih imuniteto. Odvedli so jih vojaško zastražene v Petrograd. Zakrivili so baje, kakor zaprti socialno-demokratski poslanci dume, veleizdajo.

Ruske izgube v sedajni vojni. »Journal de Geneve« objavlja pariško poročilo. »Tempsa«, ki sodi, da so Rusi izgubili že 1.600.000 mož. Mrtvih je 540.000, ujetih nad 400.000, drugi pa so ranjenci ali bolniki. »Tempsa« meni, da Rusija nima več dovolj rezerv, da bi zamašila verzeli, ki so jih povzročile velikanske izgube v vrstah ruskih čet.

Izgube belgijske armade. Belgijska armada je štetela okoli 200.000 mož. Mrtvih je 25.000, ranjencev 30.000 na Francoskem, 22.000 na Angleškem, 35.000 ujetnikov v Nemčiji, 32.000 na Holandskem.

Sestanek danskega, norveškega in švedskega kralja je bil včeraj v Mölmöju. Sestanek demonstrira popolno slogo med vsemi tremi državami. Sklenil je menda, da ostanejo države strogo nevtralne v tej vojni.

Sodba laških generalov. General Gatti sodi, da bo odločitev evropske vojske padla na izhodu, ne pa na Francoskem.

Turški državni zbor. V ponedeljek je bil v Carigradu otvoren državni zbor s prestolnim govorom. Prestolni govor pravi: Turška vlada je bila odločno za nevtralnost. Vsled napada ruskega brodovja na Črnem morju in sovražnosti Anglije in Francije se je čutil sultan primoranega napovedati vojno tem državam. Ker je pa potreba, da se razdirajoča politika teh treh držav z orožjem premaga, dobila značaj verske dolžnosti, je proglasil sultan sveto vojno proti tem državam in onim, ki jim pomagajo. Nadalje hvali govor hrabrost turške armade, red in vne-mo pri mobilizaciji in se spominja zmaga Avstrije, Nemčije in Turčije. Odpravile so se kapitulacije in s tem je prišlo v Turčiji zopet ljudsko pravo do veljave. Zveze z nevtralnimi državami, zlasti z Bolgarijo, so odkritosrčne in prijateljske.

Turki bombardirali Sevastopol. Turška križarica Midilli je bombardirala trdnjavo Sevastopol.

Turška križarka zažgala Batum. Turški glavni stan poroča 14. t. m.: Neka velika turška križarka je 10. t. m. obsreljevala in zažgala Batum. Ruske baterije so odgovarjale brez uspeha.

Perzija napove vojno. Zaveznice so ponudile Perziji za strogo nevtralnost turški mesti Kerdela in Nedšef v Arabiji. Vendar pa je pričakovati, da Perzija napove že te dni vojno Rusiji. Perzi namreč prestopajo k Turkom. Vrhutega jim daje pogum sovražno gibanje proti Angležem v Indiji, zlasti v Kalkuti.

Na Portugalskem so glede nevtralitete jako različna mnenja. Vlada nagiba k vojni. Poslanska zbornica je izrekla vladi zaupnico s 63 glasovi (proti 39 glasov); senat pa ji je izrekel nezaupnico s 27 glasovi (proti 26 glasovi). Delavstvo je prirejalo po deželi shode ter manifestiralo za nevtraliteto Portugalske.

Falklandski otoki so v Atlantskem morju v bližini južnega konca južne Amerike. Tam je napadlo blizu 40 angleških francoskih in japonskih bojnih ladij šest nemških križark (Scharnhorst, Leipzig, Dresden, Nürnberg in Gneisenau), ki so že več nego štiri mesece bile strah angleški in francoski trgovini, dasi niso imele nobenega pravega opirališča. Te nemške križarke so prizadale Angležem ob chilenskem obrežju že enkrat hud poraz. Sedaj se niso mogle upirati veliki premoči, a so se borile do skrajnosti. Štiri

nemške križarke so se potopile, dve sta ušli. Tudi tri bojne ladje zaveznikov so bile v tem boju hudo poškodovane.

Vojna moč Amerike. Državni vojni tajnik piše v letnem poročilu, da imajo Zedinjene države mobilno armado, ki šteje 1495 častnikov in 29.405 mož, organizirana milica (ljudska vojska) pa šteje 8323 častnikov in 119.087 mož, skupaj 9818 častnikov in 148.493 mož. Državni tajnik priporoča, da se dovoli nadaljnjih 25.000 mož in 1000 častnikov.

Velika rudniška nezgoda na Japon-skem. Po poročilu iz Londona z dne 4. decembra, se je dogodila v Eokkado na Japonskem velika rudniška nezgoda, pri kateri je smrtno ponesrečilo 437 oseb.

Limonin sok za odprte noge. Najboljši pomoček za odprte noge je limonin sok. Treba samo kaniti nekaj kapljic na zgoče mesto, preden greš spat, ter položiti tanke odrezke limone med vnete prste. To zdravilo je mnogo boljše kakor vsa druga mazila, masti in brozge. Ena limona zadošča osem do deset dni.

Angleška pristanišča in trdnjave, ki jih je bombardirala nemška mornarica na angleškem obrežju so Hartlepool v grofovini Durhami, Whitley v grofovini Northumberland in Scharborough v Yorkshire. Scharborough šteje 40.000 prebivalcev in rado obiskovano kopališče. Hartlepool z obsežnimi ladjedelnicami in skladišči šteje 50.000 prebivalcev.

Vestnik organizacij.

Nabrežina. Pri pravovarstvenemu in strokovnemu društvu železničarjev krajne skupine Nabrežina se je sklenilo pri zadnji odborovi seji pod predsednikom Alojzijem Jan, da se ustanovi podporni sklad za tiste delavce, ki so bili v tem času na plači oškodovani. Dosedaj se je nabralo v ta namen v dveh obrokih 23 K 80 vin. Ta podpora se je razdelila po družinskih razmerah. Ženi, ki je nje mož pri vojakih, se je dalo 7 K 50 v in drugi 5 K, skupaj 12 K 50 v; za devet sodrugov se je plačalo 11 K 30 v kot članarino za mesec december, torej za vsakega po 1 K 20 v. Zavezala sta se pa predsednik društva Alojzij Jan in podpredsednik Dom. Kleidernik, da plačata vsak po enemu najbolj siromašnemu sodrugu članarino za vsak mesec po 1 K 20 v toliko časa, dokler bo vojna. Sodrugi v Nabrežini, na delo! Podpirajte naše sodruge delavce, dokler ste še zaposleni. Definitivni nastavljeni pokažite, da imate še srce do delavstva, da jih rešimo bede. Posnemajte predsednika Jana in podpredsednika Kleidernika in jim priskočite še drugi na pomoč.

Nabrežina. Občni zbor Nabrežinske podružnice Vzajemnost je bil prav dobro obiskan. Pri volitvi novega odbora je izvolil občni zbor naslednje sodruge in sodružice: Frandolič Anton, predsednik; Jugrič Alojzij, podpredsednik; Jan Alojzij, tajnik; Kosem Lucija, namestnica tajnika; Marija Caharija, blagajničarka; Pertot Ivan, namestnik blagajničarke; odborniki: Kopač Josip, Čermelj Maks, Baceš-Henrik, Delgoš Pavlo, Rebula Leopold, Kosmina Romano, Deisinger Ivan, Bortoloti Cecilija, Vižintin Marija, Caharija Justina; knjižničarka: Kristina Caharija.

Odbor podružnice lesnih delavcev v Ljubljani obvešča vse člane, da se letos zaradi sedanjih razmer ne bo vršila običajna Silvestrova veselica. Podružnica pa sprejema hvaležno prostovoljne pri-

spevke in zbirke, ki bodo služili istemu namenu, kakor je služil čisti dohodek veselice.

Člane tesarske podružnice v Ljubljani vabimo, da vsi pravočasno plačajo članarino. Društveno leto se sklepa s koncem novembra, zato ni prav nič več časa odlašati. Posebno sedaj se je treba pobrigati za to, da ne izgubimo članskih pravic. Prispevki se lahko plačajo vsak dan v društvenih prostorih v Šelenburgovi ulici.

Loterijske številke: Trst, dne 16. decembra: 21, 56, 71, 85, 55. — Praga, dne 16. decembra: 46, 3, 82, 25, 24.

Priporočamo vsem, da si naroče list »Tedenske Slike«, ki priobčuje veleznimive slike z bojišč in informativne članke.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Rudarji nabavite si rudarski koledar za leto 1915. V Zagorju, Trbovljah, Hrastniku, Idriji, Velenju, Lešah, Črni, Fohnsdorfu, Ljubnu itd. se ga dobi pri zaupnikih, lahko pa se ga naroča tudi pri Založbi slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Ilirska ulica št. 22. Stane 1 krono.

Noben delavec, železničar in namješčenec sploh, naj ne ostane brez

Žepnega koledarja

za leto 1915.

Zahtevajte ga pri svojih zaupnikih ali pa pišite ponj na založbo slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Ilirska ulica št. 22. Cena mu je 1 krono.

**Skvarjen je želodec
Koleri odprt,
Kdor pa**

**vživa,
Zanj ne mara smrt!**

Varujte se

ponaredb!

**Pristni „FLORIAN“ se dobi edino
od Rastlinske destilacije
„FLORIAN“ v Ljubljani.**

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje.
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne.
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Rohida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Franciška. ul. št. 4. pritličje
Dr. Demšar Jernej kožne in spolne bol.	Ob sredo in sobotoh od 3—5 popol.		Prešern. ul. št. 3. III. nadstr.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščinina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Žepni koledar za leto 1915 je izšel

Žepni koledar za leto 1915 obsega bogato, praktično vsebino za železničarje, druge nameščence in delavce sploh. Odlikuje se to pot po izredno elegantni vezavi. Sploh je koledar praktična priročna knjižica, ki je ne more pogrešati nihče.

Cena posameznemu koledarju je K 1.—, po pošti 10 vinarjev več.

Naroča se pri Založbi slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Ilirska ulica 22./I. Sodrugi zahtevajte povsod pri svojih zaupnikih žepni koledar.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v
zalogi lastne tovarne
PETER KOZINA & K^o.
Ljubljana, na Bregu št. 20
(Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

Cene za moške K 14.—, 17.—, 20.—.
„ „ ženske „ 12.—, 15.—, 18.—.
„ „ dečke 36/39 „ 10.—, 12.—.
„ „ otroke št. 22-25 26-28 29-31 32-35
K 5.—, 6.—, 7.—, 8.—.

: Garantirana kakovost. :
Cenejše vrste od K 1-50 naprej.

Naročite si list Tedenske Slike,

ki je najbolj zanimiv ilustriran tednik.

Izhaja v Ljubljani, Franciška ulica št. 10 ter stane četrtletno le 2-50 K.

Naročajte list „Delavec.“

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciška ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913 . . . K 700,000.000.—
Vlog . . . „ 43,500.000.—
Rezervnega zaklada . . . „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

A. & E. Skaberné, Ljubljana

Mestni trg št. 10.

Specijalna trgovina pletenin in trikotaže.

Velika zaloga različnega perila za vojake iz čiste volne in velblodje dlake in sicer: snežne kučme, telovniki, triko jopice, srajce in spodnje hlače, nogavice, sliperji, dokolenice, rokavice, različni ščitniki za vrat, prsa, kolena i. t. d.

Odeje iz velblodje dlake. Tetra perilo. Spalne vreče. Plašči in predpasniki za strežnice Rdečega križa. Volna za pletenje.